Om Sri Ganeshaya Namaha

उपमावली

श्री कोराड रामचन्द्र शास्त्री
संस्कृतान्ध्र प्रथानाचार्य

नोबिल् कलाशाल
बन्दर

శ్రీ కోరాడ రామచంద్రశాస్త్రి* విరచితా

ఉపమావళీ

ప్రథమ భాగః

శ్రియం నమస్కృత్య మనోజ్ఞ వాగ్మితా, కృతే చ రామాదిమ చంద్ర సంజ్ఞితః।
కృతిం వితన్వ న్నుపమావళీ మహం, సమర్థయే లోకితు మాదరా ద్బుధాన్॥ 1

నాలం వక్తు మహం మదీరిత కృతౌ దోషా వసన్తీతి నో।
ప్రాచా మప్యధునాతనైః కృతితతౌ తేషాం సముద్ఘాటనాత్ ।
తద్దోషా నవమత్య సద్గుణ గణా న్గృహ్ణంతు జాతాదరాః।
దుగ్ధం నీర మివాపహృత్య నితరాం స్వీకుర్వతే తేన యః॥ 2

విమర్శకాలే విబుధోత్తమా యే పరం విమృశ్యైవ వదన్తి దోషాన్।
నమామి తా నున్నతమానసోహ మార్యాన్ గురూన్ శిష్య ఇవాప్తభక్తిః॥ 3

విద్యేవ వ్యాసంగా త్సంపదివ నయ ప్రవర్తనా న్నృతతేః।
చాంద్రీవ జలద విరహాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 1

సుమనస ఇవ సౌరభతః స్తనయుగళే నేవ సుందరీ హృదయం।
వైశాల్యే నేవ దృశౌ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 2

విద్యేవాధ్యాపనతః శ్రీరివ దానేన సాధు వినయేన।
కలికేవ వికచభావాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 3

కానన లక్ష్మీ రివ సుమ సమయేన సరోజినీవ సూర్యేణ।
సరసీవ ధౌతగరుత్త్రైః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 4

శరదేవ చంద్రకాంతి ర్ద్యౌరివ చంద్రాతపేన విమలేన।
గేహమివ దీపకాంత్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 5

వ్యంగ్యేనేవ సరస్వ త్యుచితారాధన వశేన భక్తి రివ।
ఖ్యాతి రివ సత్ప్రవృత్త్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 6

* శ్రీ కోరాడ రామచంద్ర శాస్త్రిగారు (1816-1900) శ్రీ కోరాడ రామకృష్ణయ్యగారి పితామహులు. బందరు నోబిల్ కళాశాలలో సంస్కృతాంధ్ర ప్రధానాచార్యులుగా ఉండేవారు. సంస్కృతాంధ్రాలలో బహుగ్రంథ రచయితలు. ఈ 'ఉపమావళి' వారి సంస్కృత రచనలలో ఒకటి. - సంపాదకులు

ప్రకృతి రివ సంస్కారా చ్ఛ్రుతివిస్రంభేణ సుమతి సంపదివ।
ఉపకృత్యేవ ప్రణయః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 7

వల్లీవ కుసుమ సంగా త్తత్పాళి స్సౌరభస్య సంసర్గాత్।
తద్గంధా దళిపాళిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 8

సస్యాళిరివ సువృష్టే స్తద్విభవే నేవ కర్షకాళి మతిః।
తేన తదాశ్రిత ధిషణా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 9

రాగేణేవ సుమాస్త్రాహవ ఇవ కాదంబినీ తటిద్వ్యాత్యా।
నియమేన తపస్సంపత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 10

యుక్త్యా వివాదలక్ష్మీ రుత్సాహేనేవ నిపుణ మతిధిషణా।
శ్రుత్యేవ గీత కలనా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 11

రాయ ఇవేప్సిత సిద్ధి ర్వ్యాయత ఇవ సాధుతేవ సత్సక్తేః।
నుతిపాత్ర పాండితీ వా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 12

దీపశిఖేవ తమిస్రా త్కల్యక లన సంగమా త్కమలినీవ।
కోకయుగీ రవ్యుదయాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 13

తప ఇవ హృదయ నియమనా త్సుకృత మివ మహేశ పూజనాభ్యాసాత్।
ముక్తిరివ నృహరి భజనాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 14

జ్ఞానే నానుష్ఠాన మనుష్ఠానేనేవ దేవతాప్రీతిః।
సిద్ధి స్తయోప్సితానాం తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 15

సహనాసక్తి విశేషా ద్విద్యేవ తయా చ సదసతోర్భేదః।
తేన వివేకిషు గణనా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 16

బల మివ పయసా వినయా దివ సాధుత్వం ప్రియోదితా త్ప్రణయః।
మోద ఇవేప్సిత లాభాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 17

సంసదివ సుకవి నికరా త్ప్రబల జలద లాభత స్తమిస్రమివ।
ధర్మవిధినా విభుత్వం తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 18

సద్వర్తన మివ సాధు వ్రజ సంగా ద్దీపవర్తి రివ తైలాత్।
రాగ ఇవ మిథో వచనాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 19

ప్రియ సంగమనా ద్విరహోత్కంఠితమతి రివ విధూదయా త్తాపః।
ఆలోకా దివ సోర్థః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 20

మణిసంగా దివ భూషా కుల మర్యాదా విశేషత స్స్పర్ధీ।
మైత్రీ రహస్య కథనాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 21

విశద సుధారస లేపా ద్గృహ మివ మాధుర్య విమల తాతిశయా।
ద్వా రివ నౌరివ వేగాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 22

వసతి రివ దీప శిఖయా క్రీడా వసతి ర్మనోజ్ఞ సంభారాత్।
భిత్తి రివ చిత్రమయ్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 23

కల్యేన కమలినీవ త్కమలద దేవేన తామస శ్రీవత్।
రజనీవ చంద్రవిభయా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 24

విశద సుధా లేపనతః ప్రాసాద ఇవ ప్రభాత కాలాప్తైః।
శయన వశ జీవలోకః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 25

బలవ దవగ్రహ విరహా ద్వృష్టి రివ నదీవ కమల సంపత్తేః।
సర ఇవ మరాళ సంగాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 26

సమ్మోద ఇవ సురభిణా సంజ్వర ఇవ శుక్రమాస సంప్రాప్తేః।
సుమనేవ జలధరాప్తేః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 27

చంద్రోదయేన సింధు ర్బంధుః కుశలానుయోగ సంధానాత్।
అంధురివ వర్ష యోగాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 28

సామ్నేవ కార్యసిద్ధి స్సౌజన్యా త్కీర్తి రీర్ష్యయా రోషః।
ప్రియవచనేన ప్రియతా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 29

తిలక శ్రియాలపన మివ చికురా ఇవ నైల్య దైర్ఘ్య సంపత్త్యా।
సువిలాసతయా వయసా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 30

యౌవనత ఇవ రిరంసా తద్రాగస్తేన తద్వచన సక్తిః।
తేన కథాసల్లాపః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 31

అధికారా న్మదభర ఇవ తస్మా దవివేకసంప.దివ తస్యాః।
సాధు జన గర్హణా వా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 32

మతి రివ సదిష్టలాభాత్ సన్మంత్రేణేవ సంపదాం లాభః।
తేన జన సేవ్యతా వా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 33

ప్రతిభాశ్రియ ఇవ కవితా తద్రసికానాం ప్రమోదనం మనసః
తత్కీర్తి రనపహార్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 34

మేఘేనే వాంబు శ్రీ స్తత్సరసీ తత్కమలినికా తస్యాః।
విశద చ్ఛద నాయక ఇవ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 35

గురు పరిచర్యా వశతో విద్యేవ తతోనవద్య విజ్ఞానం।
తత్పర మర్థావగతిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 36

కలయేవ స్వాతంత్ర్యం తేన పరాశ్రయణ కల్పితా బాధా।
తత్త్యక్త వికాసో వా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 37

ఉపకృతిత ఇవ సుహృత్తా తద్విశ్వాసః పరాశయ జ్ఞానమ్।
తదివేహిత ఫలసిద్ధిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 38

సింధు రివ కుముదబంధో రుదయా త్సురభి రివ ముకుల పరిణామా।
త్సుమనోద్యానవనీనాం తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 39

గుడ ఇవ పాకవిశేషా ద్దుగ్ధ మివ సితా విశేష సంపర్కా।
త్సంస్కారా దివశాకః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 40

లావణ్యేన శరీరం వయసేవ వపు ర్లలిత కలిత లక్ష్మ్యా।
యోషేవ కాంత సక్త్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 41

సంపద ఇవాభిమాన స్తస్మా ద్ధార్ష్ట్యం తతస్తు నిక్కృతి రివ।
తస్యా అనార్యతా వా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 42

నీ వ్యపనయతో లజ్జా తయేవ లలితోదయః ప్రియ ప్రమదః।
తస్యావిర్భూతే రివ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 43

దూర ప్రియ కుశల కథా శ్రవణా త్సాధ్వీవ సౌరభ సమృద్ధిః।
వికసనజ సంపదా వా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 44

మాధుర్యేవ కృపీటం వీటీవ సుగంధ వస్తు సంబంధాత్।
రాగేణేవ క్రీడా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 45

రాగ ఇవ విజన దేశా ద్రతి రివ శృంగార విహిత హేలాభిః।
మోద ఇవ తనయ వినయాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 46

ప్రతిమేవ మంత్ర విరచిత సంస్కారా త్తేజ ఇవ తపశ్చరణాత్।
మహిమేవ తాపస కృతేః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 47

మణి మాలయేవ కంఠః కంకణతః కూర్పరా దధో దేశః।
శ్రుతి రివ కుండల సంగాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 48

శీత మివ హైమనానిల పరిసంగా త్తాప ఇవ సుమేఘకృతః।
తవ రదనచ్ఛద కలనాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 49

శిష్య స్సదుత్తర విధే ర్గురు రివ సత్ప్రశ్నత స్సుశిష్యస్య।
శుశ్రూషయేవ విద్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 50

సాహిత్యే నవ కవితా తయేవ రస భావ విభవ గుణ లక్ష్మీః।
తత ఇవ రసికానందః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 51

స్నేహా దివ విస్రంభ స్తేన మిథ శ్చరిత కథన మివ తస్మాత్।
లోకోదంత శ్రవణం తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 52

అవమా నాసహనత ఇవ శౌర్య శ్రీ స్తదివ గౌరవ సమృద్ధిః।
జనమాన్య తేవ తస్యాః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 53

సుమ సమయేన వన మివ శ్రీగంధాలేపనా ద్యథా జడిమా।
దానా దివ జన శంసా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 54

శరదేవ విమలతాపాం హేమంతేనేవ యోషి దాశ్లేషః।
శిశిరేణ శాబల శ్రీః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 55

దానేనేవ వశిత్వం నందన వన మివ చ పారిజాతేన।
ఉర ఇవ కుచ మండలతః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 56

తానవ మివ కృతి కరణా ద్దీనత్వ మివామర ద్రు సాన్నిధ్యాత్।
సుమ ఫల భారేణ తరుః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 57

వీచి ప్రతతేస్తటినీ తటతుంగత యేవ సరస కాసారః।
తట మివ తరు సంపత్త్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 58

మాధుర్యేణేవ పయః తారుణ్యేనేవ హృదయజ ద్వితయమ్।
హవిషేవ చిత్రభానుః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 59

చందన మివ పన్నీరా త్తదివ సువర్ణ మణిపాత్ర సంవాసాత్।
తద్వసుమతాం నివాసాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 60

రాగేణ దాంపతీవ ప్రణయ వశేనేవ కార్య సంసిద్ధిః।
కృతిసిద్ధే రివ హృదయం తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 61

రాగోదయేన లలిత ప్రకాశ ఇవ తేన విస్మరాపాంగః।
తేన రస మన శ్చలనం తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 62

ఆంతర దర్శన విధిత స్సరసం సాధు జన విపశ్చితాం చేతః।
సౌజన్య మివ హితోక్త్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 63

నీవీ నిర్మోచనత స్త్రపేవ పరిరంభ సంభవా ద్భీతిః।
తేన సురత విస్రంభః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 64

కచ కుచ సంవృతి వివృతే రాగ ఇవోష్ఠస్య చుంబనా త్కామం।
వైయాత్య మివ వధూనాం తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 65

శుశ్రూషా తోషిత గురు వితీర్ణయా విద్యయేవ మేధావీ।
బాల ఇవాధ్యయన పరః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 66

పండిత మణి సంవాసాత్ సభేవ నృపతేః సకవి వరేణ్య మతేః।
అవితథ వచనేన కవిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 67

పరకృత తనయ శ్లాఘా శ్రవణా జ్జనక ఇవ సద్వినీత మతేః।
గృహ మివ బంధు సమేతం తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 68

నిరవద్య కల్పనాయాః పద్యం హృద్యం రసజ్ఞ హృదయానామ్।
తేన కలితేవ విద్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 69

రతి రివ తుల్య రిరంసా వశత స్స్వేవ చ విభావ వైభవతః।
తదివ ప్రమద వినోదాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 70

వేణీవ దూర చికురై స్స్వేవ సువర్ణ ప్రసూన రచనాభిః।
తానీవ సౌరభ భరాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 71

సాగర ఇవ భంగ భరా ద్రాగ ఇవ శ్రోతృ హృదయ రంజనతః।
నాగ ఇవ మద సముదయాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 72

శ్రద్ధా నైపుణ్య భరా దాలేఖ్య మివ ప్రభాత సమయేన।
పద్మాకర ఇవ లలితః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 73

భిత్తి రివ చిత్ర నికరై శ్శయన మివోల్లసిత కాయమాన మిహ।
తదివ సురూప వనితయా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 74

వర్ణ్ణై రాలేఖ్యోత్తమ మేతై రాదర్శ ఇవ సభా సదనే।
తేన కవి సంవృత విభుః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 75

మత్కుణ పీడనవశత శ్శయన మివ ఋణ ప్రదాతృ కలనేన ।
అధమర్ణ స్యేవ ధార్ష్ట్యం తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 76

నృపతిః పండిత భజనా ద్విజిగీషు రివ ప్రతాప సంపత్తేః।
భట ఇవ ధృతి శౌర్య భరాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 77

త్యాగ ఇవ పాత్ర గమనా త్ప్రాగ ఇవోష్మాహ సలిల సేకనతః।
యోగ ఇవ నియమ వశతః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 78

భోగ ఇవ సమ వనితయా మార్గ ఇవాకంటకాది నిర్బాధాత్।
వేగా దివ సాధుహయః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 79

స్వర్గ ఇవ దేవలోకై ర్బర్గ ఇవ ప్రమదయా గిరీట్సుతయా।
గర్గ ఇవ కృష్ణనత్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 80

కృతి రివ సౌశబ్ద్య గుణాత్ ధృతి రివ ధనిపురుష ఘటిత సౌహార్దాత్।
మతి రివ తోష సమృద్ధేః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 81

హ్రీ రివ సాధ్వీ ప్రణయాత్ శ్రీ రివ షాడ్గుణ్య చింతనాభిరతేః।
ధీరివ కృతి సంసర్గాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 82

పండిత ఇవ వాగ్మితయా వాగివ మాధుర్య యోగత స్సుకృతం।
వేద విహిత కర్మ కృతేః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 83

యౌవన మివ సౌరూప్యాత్ తద్వ్యయ మివ కాంత కాంత సంసర్గాత్।
తాని సుకృత్యాచరణాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 84

ఐన్ద్రీ దిగనిల సంగా ద్వృష్టి రివై కా ।
దృగ్గలిత మివ మృగాక్ష్యాః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 85

పులకాదివ రాగశ్రీ రలకావళిత ।
కులకాదివ కవితాశ్రీః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 86

రస సహకారి పదౌఘైః కావ్య మివ శ్రీవిలాసతః ప్రమదః।
ప్రమదాది వాత్మవృద్ధిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 87

సంపత్ఫలనా ద్ధృతి రివ తయా ప్రవృత్తి స్స దిష్టకార్యేషు।
తస్యా విమలం యశ ఇవ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 88

స్తనవృద్ధేః కంచుక మివ తేన చ తరుణీ పయోధర ద్వితయం।
తేన విశాలం వత్సం తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 89

మణిమాలికయేవ గళ స్తిలకజ రమయా తలోదరీ ఫాలం।
వదన మివ దృష్టి రమయా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 90

అనురాగా దివ హేలా స్త్రాభి రివ రతీ రసజ్ఞ కాంతస్య।
తేన చ యువతీ రతి రివ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 91

- -

అరుణ్యే నాధర ఇవ తారుణ్యే నేవ యోషితా మంగమ్।
కారుణ్యేన హృదయ మివ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 95

పీవరత యోరు యుగళం కాంచ్యా జఘన ప్రదేశ ఇవ కామం।
కామ స్సముపగతార్థాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 96

దామేవ శిల్పి కలయా తేన స్తన మండల మివ చపలాక్ష్యాః।
కజ్జల కలయా నయనే తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 97

వైస్వర్యేణ రిరంసా సౌస్వర్యేణేవ గీతి మహిత శ్రీః।
కాస్వర్యేణ జుగుప్సా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 98

వర్ణాః ప్రత్యాహారా ద్వృద్ధిగుణా వివ స జాతి సంసర్గాత్।
గుణ సంగా ద్వృద్ధి రివ చ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 99

వైరాగ్య మివ పరార్థా నాసక్తే స్స్పృహాదేన సంపీత్రిః।
ఆగ స్స్పృహనా ప్రేమా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 100

ప్రియ భాషణత స్తోష స్సత్సంగేనేవ దోష గుణ చింతా।
క్రావ్యశ్రీ రనవద్యాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 101

వీటీ పరికర భరతః పాటీర మహీరుహాళిభి ర్మలయః।
కోటీర మివ మణీభిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 102

కోటీభి రివ విపశ్చి ద్ధాటీభి ర్నృప ఇవారి భీకృద్భిః।
చేటీభి ర్నృప సదనం తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 103

శాటీవ విశద విభయా వాటీ వామోద భరిత సుమనికరైః।
ఘోటీవ తీవ్రగత్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 104

గుణవిత్కృతేవ వినుతి స్సమయే సముదీరితేవ సద్యుక్తిః।
పాత్రార్పణతో ధన మివ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 105

నిజ వాగ్రస వేత్తృ సమాహిత సమ్మానేన సత్కవే ర్హృదయం।
రజనీవ కువల సుహృదా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 106

కబరీవ భూషణాఢ్యా నిబిరీసతయా ప్రసూన గుచ్ఛ ఇవ।
శబరీవ రామభక్త్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 107

హల్యేవ సస్య భరతో హల్యేవ మహేంద్ర నిబిడ పరిరంభాత్।
హల్యేవ మద వికారాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 108

హలివ స్వర సంయోగాత్ కలివద్బల శాలి వీర సంసర్గాత్।
బలివ ద్వామన భక్తేః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 109

భక్తే రివ వత్సలతా ముక్తే రివ విషయ వాసనాభావః।
భుక్తే రివ సహజ బలమ్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 110

అపరాహ్ణోనాతప ఇవ సమభీష్టాలోక కామినీ వదనమ్।
శాంత విరోధః ప్రాణీ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 111

కృతి రివ లలిత పదార్థై రతి రివ లలితై స్సమగ్ర రస కలితైః।
మతి రివ సుకృతి విధానాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 112

తరు రివ లతా వితానై ర్గురు రివ శిష్యకృత మహిత సంప్రశ్నాత్।
మరు రివ రుచిర దరీభిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 113

జ్ఞానత ఇవ వైరాగ్యమ్ మానత ఇవ దుష్ప్రధర్షణీయత్వమ్।
తానత ఇవ సంగీతిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 114

శృంగారత ఇవ కవితా తరుణీ స్తనమండలా దివాశ్లేషః।
చుంబన మధర కిసాలాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 115

ముక్తాహార స్తరళా దివ ఘన జఘనం మణీ ఘటిత కాంచ్యా।
కర ఇవ మణి కంకణతః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 116

రాగ ఇవోపరిసురతా దాగ ఇవాపకృతి జనక మహితార్థాత్।
త్యాగ ఇవ నిర్వ్యపేక్షాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 117

హార ఇవ సమణి తరళా త్సార ఇవ ప్రతివిమర్శ సంఘటనాత్।
తార ఇవ హేమసంగాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 118

మాలిన్య మార్జనా దివ ముకుర స్సత్పాత్ర లాభతో దాతా।
శ్రోతా స్వదైవత నుతేః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 119

ఆరుణ్యా దివ చ జపా కారుణ్యా దివ పరోపకృతి పరతా।
తారుణ్యా దివ సుషమా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 120

మాత్సర్యేణ పర గుణామర్ష ఇవ విచిత్ర వస్తు సందృష్టేః।
హృదయ వికాస ఇవాలమ్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 121

మురజాది మధుర నినదా ద్గాన మివ ప్రతిభటాళి విజయేన।
విజిగీషు మతి రివ పరమ్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 122

స్వచికీర్షి తార్థఫలనా త్కపట ఇవ సభాజయా త్కలా విదుషః।
శిల్పేనేవ ప్రతిమా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 123

కుంజ మివ కుసుమ పుంజా దంజన రంజనత ఇవ యువతి నయనే।
మంజిమత ఇవ కిసాలమ్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 124

తంత్రీభి రివ విపంచీ మంత్రీవ నయ శ్రియా సుగుణ హితయా।
తంత్రీవ పరనవాదాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 125

పత్రీవ పక్షలక్ష్మ్యా సత్రీ వానిరత వహ్ని పూజనతః।
ఛత్రీ వాతప సమయే తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 126

గ్రీష్మత ఇవ హరిదశ్వో భీష్మత ఇవ కౌరవేశ విజిగీషా।
భీష్మత ఇవ రజత గిరిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 127

యౌవన భరేణ హేలా హేలా విభవేన సుందరీ వదనమ్।
వదనా దివ కవి వదనమ్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 128

ధనురివ వరగుణవల్ల్యా శర ఇవ పరలక్ష్య పాళి భేదనతః।
విజయా దివ విజిగీషుః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 129

చటు కవితయేవ వాణీ జీవన మివ నీచ సేవనరహేణ।
రహసీవ మంత్రగుప్తిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 130

బహు కావ్య పరిశ్రమతః కవితా సువితాన సంగతే శయనమ్।
అయన మివ పథిక నికరైః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 131

ఖట్వేవ కాయమానా త్తది వామల మౌక్త ఝుల్లరీ సంగా।
త్సేవోచిత మార్జనతః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 132

నగరీవ తుంగవరణా త్స ఇవాగాథేన ఖేయ వలయేన।
తదివాంబు జని శకుంతైః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 133

శయన మివ మల్లికా సుమ సంస్తరణా త్పుష్ప తైల సంసర్గాత్।
శ్రీఖండజ కర్దమ ఇవ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 134

భిత్తి రివ సుధాలేపా త్కేళీ గృహ మివ మనోజ్ఞ శయన యుజః।
శయన మివ కమనసంగాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 135

సాత్త్విక భావోదయ తోనురాగ ఇవ రస ఇవ విభావాద్యైః।
రాగేణేవ రిరంసా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 136

ఈప్సిత వస్తు విలోకా దివ ధిషణా ధిషణ యేవ రుచిర కృతిః।
కృత్యా జగత్ప్రశస్తిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 137

ప్రకృతి ప్రత్యయ యోగా ద్గీరివ కృతిరివ మనోజ్ఞ కల్పనయా।
తదివ రసవేత్తృ హృదయమ్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 138

శూర ఇవాయుధ భరణా ద్భరణా దివ డింభక స్సమర్ధ్వతమా।
దర్శణ యాభ్యాగత ఇవ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 139

ప్రావృషి సరిదాళి రివ ప్రకరణ వశగా సదుక్తి రివ సమితౌ।
నృప బహుమానా ద్విద్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 140

అక్ష్యైరివ సాలవర స్స ఇవ మహాశూర భటజ నాకలితః।
శూర ఇవ నయవిదగ్ర్యః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 141

గ్లాని రివ తపశ్చరణా త్కారణాత్క్ఫృతి రివ తయామహోద్యమ ఇవ।
జన ఇవ సుకృత విధానాత్। తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 142

విస్రంభత ఇవ రాగ శ్రీదేవీ కరుణయేవ సంపత్తిః।
సంపత్త్యేవ ప్రమదః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 143

మదవృద్ధే రవినయ ఇవ నయ విభవత ఇవ సదిష్ట సమవాప్తిః।
తత ఇవ సకల ప్రీతిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 144

సంధ్యే వాభిమ తాకృతి రిరయామద ఇవ మదేనధార్ష్ట్య మివః।
ధార్ష్ట్యా దివ విప్రియతా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 145

వేషేణేవ చ దంభో దంభేన విమూఢ హృదయ సమ్మోహః।
మోహేన కార్య హతి రివ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 146

వైదుష్య మివ సభాయామ్ ప్రతివచ నోక్త్యా విపక్ష జన జయతః।
కలిత కలా ఘనతా వా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 147

కుహనేవ కార్య సిద్ధే ర్ధూతీ ప్రియవాచ ఇవ కమన హృదయమ్।
దంభ ఇవ సంస్కృతి కృతేః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 148

సంధ్యే వారుణ మేఘా దరుణారుణ మణ్డలా ప్రభాత మివ।
తత ఇవ జనతా వృత్తిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 149

ఆలోకత ఇవ వస్తు జ్ఞాన మివాదర్శ బింబ సంక్రమణాత్।
వ్యక్తిర్ఘన ఇవ వర్షాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 150

ముదిర ఇవ చంచలాభి ర్నందన వన మివ సురద్రు సంవలనా।
దసి రివ శాణ నికాపాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 151

నీల జలద ఇవ శక్రా యుధ సంగా ద్విభ్రమేణ తరుణీవ।
రాగో జనపద వసతేః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 152

సాయీ విభావ విభవా త్స ఇవ సదనుభావ వర్గ సంయోగాత్।
సాత్త్వికత స్స ఇవ పరం తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 153

మందగమనేన గజ ఇవ తనుమధ్యతయా కడార నయన ఇవ।
దృక్చాపల్యా న్మృగ ఇవ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 154

కుంభాభ్యా మివ సామజ మస్తక ఇవ మంగళం మహో ధనతః।
అభిమత లాభా న్మవ ఇవ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 155

ద్రుతగమనే నేవాశ్వ స్సై ర విహారేణ జంతు ధిషణేవ।
మణి నేవాకర భూమిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 156

సరసిజ మివ భృంగాప్తేః దాతు స్సదన మివ విమల జనసంగాత్।
భక్త్యామర పూజన మివ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 157

చక్ర క్రమై రివ రథో విక్రమ లక్ష్మ్యా వీర భట ఇవాలమ్।
హంసీవ శర దుపగమాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 158

వేణ్యేవ చికుర నిచయ స్స ఇవ ప్రసవాళి రచిత రచనాతః।
స ఇవ ప్రియ లాలనతః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 159

కకు దౌన్నత్యేన వృషః కల్లోల భరేణ సింధునాథ ఇవ।
కమల సమృద్ధ్యేవ సరః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 160

త్రేతాగ్ని నేవ వేదీ దోహద రమయేవ పుష్ప ఫల శాఖీ।
పల్లవ లక్ష్మ్యేవ లతా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 161

గమన శ్రియేవ హంసీ భూషా మణినేవ కేసర సమృద్ధ్యా।
సవికాస మివ సరోజమ్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 162

కుసుమై స్స్రవన్మరందై ర్ధ్వని కేవ నికాయ ఇవ జన ప్రకరైః।
ఖ్యాతి రివ సత్ప్రవృత్తేః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 163

పంచాంగేనేవ నయ ష్షడ్గుణ వినియోగ వేదినా రాజ్యమ్।
తదివ ప్రజానురాగాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 164

దీప్త్యా మహోపల ఇవ ప్రతికార విధానత ఇవ సత్ప్రతిఘః।
శమ ఇవ పరకృత కష్టాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 165

తామ్ర మివామ్ర రసాప్తే ష్టలికణ సంగేన సాధు కనక మివ।
రజత మివ సుధా లేపాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 166

కాంస్య మివ భసితసంగా న్మణిరివ శాణోపకర్షణా దుచితః।
స్నేహా దుపకృత మతి రివ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 167

శయ్యేవ విమల తూలా త్తూల మివాజస్ర ఝుర్ఝరీ కరణాత్।
ఝుర ఇవ నముదిర కృతేః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 168

విజన వసతే రిరంసా తత ఇవ సరసోక్తి నర్మ సంభాషా।
తత ఇవ తదిష్టసిద్ధిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 169

హార ఇవ తరళ సంగాత్ స ఇవ యువతి కుచమధ్య సంవాసాత్।
ఉదరం రోమావళ్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 170

శయన మివ కాయమానా త్తదివాంతర ప్రదీప రుచిర రుచా।
కాచను యామాలపాతా। తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 171

పర్యంక కాయమాన శ్రీరివ నవ విద్రుమాంచితై శ్చరణైః।
తానీవ రుచిర పాత్రైః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 172

కనక మయామ్బుజ ముకులై రస్త మివ చారు కాయమానస్య।
తదివోప ర్యున్నతితః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 173

పీవర కఠిన గుణాప్తే స్స్తన భర ఇవ మార్దవేన రదవసనమ్।
నాభి ర్గభీరతాయాః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 174

వైమల్యా దివ గండౌ బాహూ వర్తులతయేవ కరకమలే।
కోకనద శోణ లక్ష్మ్యా। తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 175

పాదా నివ నవ పల్లవ దీప్త్యా జానూ యథా సువృత్తతయా।
ఊరూ ఇవానుపూర్వ్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 176

పృథుల నిబిరీస భావా న్నితంబ మివమ్మధ్య మివ నితాంత కృశమ్।
వత్సతయా దోర్మూలమ్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 177

ఉద్దీప నానుభావైః ప్రకృతిభవై స్సుమధురై రిరంసేవ।
తదివ మదన మహాలక్ష్మీః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 178

కుసుమైక భరీ భర ఇవ హారై ర్వృక్ష ఇవ రత్న తాటంకైః।
శ్రుతిశిఖరే ఇవ లలనే। తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 179

నాసా గురు మౌక్తిక సంఘటితంకారత స్తదీయ భయా।
దశన వసవ మివ తామ్రం తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 180

సదృశ ప్రియసంగేన ప్రగల్భ యోషేవ జలభృ దనుతయతః।
పూషేవ నిర్విశంకమ్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 181

హసనత ఇవ ముఖ ముకుర స్సరసిజ మివ భృఙ్గసంగమా దనిశమ్।
రంగ మివ నాట్య కలనాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 182

అధర ఇవ సముచి తోన్నత రేఖాభి ర్గండ ఇవ సునైర్మల్యా ।
ద్భాళీభి రివ శ్రవసీ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 183

తారాభి రివ నభశ్శ్రీ ర్నీరాశయ ఇవ మహోర్మి నికురుంబైః।
సారాప్తి రివ విమర్శాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 184

లలిత స్మిత ప్రరోహా దనురాగ ఇవేక్షణాంత సంవలనాత్।
హృజ్జనితేవ రిరంసా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 185

సీమంతా దివ చికుర శ్రేణీ గుణ సజ్జమేన చాప ఇవ।
స ఇవామోఘ ప్రదరాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 186

సౌందర్యా త్తనువల్లీ సేవ చ సదలంకృతి ప్రకర యోగా।
త్స ఇవ సదాశ్రయ వశతః। తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 187

శాక ఇవ సదధివాసా త్పాక ఇవానేహ సంప దాకలనా।
న్నాక ఇవ సౌఖ్య దానాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 188

ఆలంబనత ఇవ లతా సేవ మనోజ్ఞ ప్రసూన సంపత్త్యా।
సేవ సుగంధాతిశయాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 189

వాపీవ జలభృ దుదయా చ్చాపీవ శరవ్య భేదనా దనిశమ్।
జాపీవ హృదయనియమాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 190

అశ్రమ ఇవ నియమి జనై రాశ్రమ ఇవ పృథుల కార్య సంసిద్ధేః ।
ఆశ్రమ ఇవ సత్కృతిభిః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 191

గజరాజై రివ సైన్యం మృగరాజ నివాసత ఇవ విపుల దరీ।
ధర ఇవ శిఖరోచ్ఛ్రియతః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 192

వీటీగంధాన్ముఖ మివ శాటీ గంధాత్ప్రమా నివావిరతమ్।
చేటీ గంధా ద్వనితా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 193

పేటీవ ద్రవిణ భర్త్రైః పాటీర విలేపత ఇవ శీతలతా।
కోటీరే ణేవ శిరః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 194

హేతిభి రివ హవ్యాశీ జాతిభి రివ పుష్ప వాటికా మహతీ।
హేతిభి రివ వీరవరః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 195

మర్వేణ పాత్ర వర ఇవ శర్వేణ తదాశ్రితోచల వర ఇవ।
గర్వేణ శూరవర ఇవ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 196

బర్హేణ నీలగళ ఇవ సార్హేణ సభేవ వసుమతీ విభునా।
బర్హేణ భూరుహవరః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 197

వీతి రివ వేగవిభవా ద్రీతి రివ రసానుగుణ్యా యోజనతః।
ప్రీతి రివాభిమతాప్త్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 198

సుప్తి రివ మ్మృదులశయనా త్తృప్తి రివాభిమత వస్తు సంప్రాదా।
ద్గుప్తి రివ భూరి విపదః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 199

హేతి రివ శత్రు దళనా న్నీతి రివ సంధి ముఖ్య గుణయోగా।
త్ప్రాతి రివ నిర్వ్యపేక్షాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 200

భూతి రివ నయ గ్రహణాత్ జాతి రివ గణాది వృత్తి నియమనతః।
గీతి రివ సలయ వృత్త్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 201

ధాతు రివ ప్రత్యయత స్సేతు రివ జలాశయ జల రోధనతః।
హేతు రివ ప్రామాణ్యాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 202

నేతు రివ నాయికా ముద్గాతు రివ మనోజ్ఞ వన నివాసనతః।
కేతు రివ రుచిర శాట్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 203

పోత ఇవ స్మితవదనా త్స్రోత ఇవ స్నిగ్ధ ఫలక సంఘటనాత్।
శ్మాత మివాప్రతిపక్షాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 204

ఆస్థా యథోక్త కరణా దాస్థా ధర్మజ్ఞ పురుష సంసక్తేః।
ఆస్థా ఫలసిద్ధే రివ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 205

గ్రంథ ఇవ శ్రుతి మధురో గ్రంథ ఇవ సదాళి సమ్మదాధానా।
న్మంథ ఇవ దధివిదళనాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 206

నాధ ఇవ శక్తియోగా తాధ ఇవామలక మధురిమా భోగా।
త్క్వాథ ఇవోచిత కలనాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 207

మృగమద ఇవ సౌరభత స్సగర తనూజాని నిఖాతత స్సింధుః।
గగన మివ నిరావరణాత్। తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 208

హేతి రివ తీవ్ర శిఖయా హేతిభి రివ హవ్యకల్పితై ర్దహనః।
హేతిభి రివ శూరవరః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తనుశోభా॥ 209

వీతి రివ సౌఖ్యవృద్ధ్యా వీతి సమృద్ధ్యేవ మహిత మణినిచయః।
వీతి చమత్కృతితో తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 210

జ్యోతి రివ హేతి వితతే ర్జ్యోతిరి వాయామ సంపదావితతమ్।
జ్యోతి రివ వితత భక్త్యా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 211

యతి రివ నిరీహ వృత్త్యా యతి రివ సదుపాయ చింతనాసక్తేః।
యతి రివ నిజ పరఘటనాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 212

వార్త ఇవ స్వాతంత్ర్యా దార్తవ క్షేమ లాభతః పురుషః।
వార్తేవ తత్త్వ లాభాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 213

కంకణ మివ మణిసంగా త్కంకణ మివ నవ్యజలద సముదయతః।
కంకణతః కరమూలం తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 214

భరణత ఇవ దీన హృదా భరణత ఇవ గాత్రం సతతిర్నితరామ్।
భరణత ఇవ భృత్యజనః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 215

కౌశిక ఇవ నియమ భరా త్కౌశిక ఇవ దుష్ట సర్ప నిగ్రహణా।
త్కౌశిక ఇవ నాక పదాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 216

పుష్పోదయా దివ లతా పుష్పోదయత ఇవ భవ్య మృగనేత్రా।
పుష్పవ దుదయాజ్జగ దివ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 217

కుసుమోదయత ఇవ లతా కుసుమ వియోగేన సుందరీ వదనమ్।
కుసు మానుదయా న్నయనే। తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 218

శ్రీపర్ణీ మధుర ఫలైః శ్రీపర్ణీ దారుణా నిశాంత మివ।
శ్రీపర్ణీభి స్సర ఇవ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 219

ప్రకృతి ష్షడ్గుణ వేత్తా ప్రకృతి స్తనయేన సద్గుణేనేవ।
ప్రకృతి ర్గిరిశ మహిమ్నా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 220

గారుడ మణి రివ దూర్వా శ్యామలరుచి భరణతః ఫణి గ్రహణా।
ద్గారుడ విద ఇవ మహిమా తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 221

వామన ఇవ బలి విజయా ద్వామన సంగా ద్వివస్వదాత్మజ ఇవ।
వామన భావా దంసౌ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 222

విటప వ్రాతా త్తరు రివ విటప వ్రాతా దివ గణికా సదనమ్।
విటపాళి రివారుణ్యాత్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 223

కాదంబై రివ సరసీ కాదంబై రివ ధనుష్మదగ్రసరః।
కాదంబై రుద్యానమ్ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 224

సురభి శ్శిశిరాపగమా త్సురభి రివ ప్రమద దుగ్ధ సంధానా।
త్సురభితయా విగ్రహ ఇవ తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 225

ఉపమానమాన ధర్మ శ్రియ ఇవ వసుధాధినాథ తనుజాతః।
ఉపమాతృ కావనా దివ। తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 226

ప్రత్యయ ఇవ కార్యకరః ప్రత్యయ ఇవ దాంభి కత్వ నిర్ఘాతః।
ప్రత్యయ ఇవ నిర్ఘుష్టః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 227

కమలా దివ నిస్త్రింశః కమలా దివ రజనిసమయ కాసారః।
కమలా దివ మీన గణః తారుణ్యా త్తవ విభాతి తను శోభా॥ 228

ఇతి శ్రీ కోరాడ రామచంద్ర కృతౌ

ఉపమావళ్యాం ప్రథమో భాగః

ద్వితీయ భాగః

శైవలినీ తపసీవ ద్వితీయ పక్షేణ కుముద బంధు రివ ।
నీవారత ఇవ నలినీ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః ॥ 1

అనయార్జితం ధన మివ శ్రీహరి భజనేన పాప పుంజ ఇవ।
ఆలోకేన తిమిర మివ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 2

ప్రియ వచనేన రుషేవ ప్రేష్ణే వానాదరః శ్రియా దైన్యమ్।
సాధుభజనేన గర్వః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 3

ధార్ష్ట్యా దివ యాచకమతి రరుణోదయతో వ కుముదినీ కుసు మమ్।
సాయ మివ శ్రీశరణం కృశ్యత్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 4

ప్రత్యుషసీవ తమిస్రం శాస్త్ర వ్యాసంగ విరహిత స్సుమతిః।
అపకృత్యేవ ప్రియతా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 5

కల్య కలయేవ కుముదమ్ ప్రభాత కాలేన తుహిన రోచి రివ।
తుహిన మివ భాను భాసా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 6

సస్య మివ వృష్ట్యభావా దామయత ఇవాఙ్గ లావణీ భారః।
సుకృతం స్వధర్మ కథనాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 7

గర్వ ఇవ మహాశయానాం చరిత శ్రవణా చ్ఛివస్య పూజనతః।
వ్యాధి రభావ విరచితః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 8

ఇంధన విరహా దనలః ప్రియ విరహా దివ సతీ జలధరాప్తేః।
బింబమివ పద్మబంధోః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 9

యాచనయా గౌరవ మివ రోగ ఇవ ప్రథిత సార భేషజ్యాత్।
పాప మివ శివస్మరణాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 10

మర్మ ప్రకాశనా దివ మైత్రీ గ్రీష్మేణ సాధు సరసీవ।
సురభిః కుసుమ గ్లానేః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 11

దుర్నయత ఇవ విభుత్వం గురు ధిక్కరణా దివ స్వప్రఖ్యాతేః।
పంక ఇవ సూర్యసంగాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 12

ఉపకృతి విస్మరణా దివ ధర్మో ధర్మజ్ఞ సేవనా త్పాపమ్।
బుధ సేవయేవ గర్వః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 13

క్రోధాగ్రహేణ తప ఇవ తపసా పాపం తత స్సుగతి మార్గః।
స ఇ వాంధ్యా దతి నిబిడః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 14

ప్రశ్న ఇవ సదుత్తరతో జరయా కాయ ఇవ వగ్రహోత్సస్యమ్।
నీతిరివ దుష్టసంగాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 15

ధూళి రివామ్బుద యోగాత్ జాంబూద మివ పుటాళి విరహేణ।
మతి రివ మద్యాస్వాదాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 16

నియతాహారా ద్వపు రివ మతి రివ మదంగ భసతః పరం సదసి।
తుహినా దంబుజ జాతం కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 17

గృహలక్ష్మీ రివ సంస్కృ త్యకరణతః తైల నిస్స్రుతో దీపః।
బంధురి వావజ్ఞాతః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 18

పైశున్యా దివ మైత్రీ జరయేవ శరీర మిందిరా సంగాత్ ।
వినయ ఇవ బంధు జనతః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 19

సంజ్వర ఇవేందు సంగాత్ అక్రమ వర్తనత ఇవ జన ప్రీతిః।
తేజ స్సంగా దివ తిమిరం కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 20

మైత్ర్యేవ వినయ విభవో భయతో విస్రంభ వాగ్విలాసః।
గ్లాని రివాతప సరణాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 21

దీప ఇవ గంధ యంత్రా। భ్యాశే రూప మివ రోగ సంబంధాత్।
ఆలోక ఇవ రజన్యాః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 22

ఋణత ఇవ సుజన చేతః శీతల తేవోష్ణ భాను కర సంగాత్ ।
హ్రీ రివ చిరపరిచయతః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 23

శిశిర కృత పత్ర పాతా త్తరురివ వర్షాగమేన కుందమివ।
చూత మివాతప విరహాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 24

నీచ జన ప్రణయా దివ సద్వృత్తిః ఖేలనాభిరతి వృద్ధే।
విద్యేవ నిర్మలాత్మా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 25

ప్రీతి రవమాన విధినా ఖ్యాతి రివాకార్య కరణత స్సతతమ్।
కాంతిరివ మలిన సంగాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 26

దీప ఇవ వర్త్యభావా ద్రస ఇవ కాల వ్యతిక్రమా దనిశమ్।
ముఖ మివ తిలక వియోగాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 27

శరద ఇవ కేకి నటనమ్ వర్షాగమనా త్సితచ్ఛద విహారః।
హేమన్తేంబుజ జ కాసః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 28

కాదమ్బినీవ హైమన సమయా త్కణ్ఠీరవారవా త్కలభః।
శాద ఇవారుణ భాసా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 29

దుర్వృత్తన మివ దానా ద్దురితమివ శ్రీపతే ర్గుణాఖ్యానాత్।
స్నేహ ఇవానుపకారాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 30

హైమన పవనాగమనా న్నళినీవ నిదాఘ సంపద స్సరితా।
సైకత మివ ఘన లక్ష్మ్యా। కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 31

అధర సుధా స్వాదనత స్తాప ఇవ ప్రసవబాణ సంజనితః।
రాగ ఇవాహేతు రుషః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 32

పాదనతే రివ కృత్రిమ రోషః పరిరమ్భణేన దుశ్శంకా।
వార్ధక్యేన రిరంసా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 33

పాకా ద్వోంటాఫల జల మివ నిరశనత శ్శరీర మాంజుల్యమ్।
దురిత కృతే రివ సుకృతమ్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 34

కోకీ వ రజని కలనా ల్లక్ష్మీ ర్దుర్వ్యసన సక్త చిత్తతయా।
స్వాతన్త్ర్యం విభు యమనాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 35

అలసతయా శ్రుతిచర్యా కోకిల మద ఇవ తపస్య సంబంధాత్।
రాగ ఇవ విరస వచనాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 36

తాప ఇవ శ్రీఖండాత్ సత్త్వా హృద్రమణ విదిత వైరస్యాత్।
రాగత ఇవ మందాక్షం కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 37

సాయ మివ సూర కరగతి రయ ఇవ దుర్నీతి లోల హృదయానామ్।
కర్మేవ నాస్తికానామ్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 38

హ్రీ రివ విదిత కుచరితాత్ పరోక్ష కృత దూషణేన సౌహార్దమ్।
ప్రణయాదివ వినయశ్రీః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 39

కృతి నృపతి సదసి కథితా వ్యాహృతి రివ దుశ్శ కార్థ సంరక్షా।
గళితం వపు రివ వయసా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః 40

శౌర్యశ్రీ రివ సమితౌ పలాయనా త్పాప మివ తపశ్చరణాత్।
ధృతి రివ వృకావలోకాత్। కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 41

శుచి రివ బౌద్ధ సమాజాత్ కృతి రివ రస బాలిశ జనావలోకాత్ ।
మతి రివ దుష్కృతిసంగాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 42

గతి రివ కాపథ సంగాత్ ధృతి రివ జనహీనప త్ర్పసంచరణాత్ ।
యతి రివ ఖలజన సంగ్యాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 43

రతి రివ యువతి నిరాసా న్నతి రివ నిజ భాగ నిశిత వైకల్యాత్ ।
యతి రివ యౌవతసంగాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 44

తంత్రీవ సలిల సేకా న్మంత్రీవో పాయ వేదనాలాభాత్ ।
కుసుమోపచయా ద్వల్లీ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 45

దానమివ ధన విలోభా ద్యాచ్ఞేవ మహాభిమాన సంబంధాత్ ।
మైత్రీవ యాచనాతః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 46

బంధుజనో నాదరణాత్ సిన్ధు రివ ఝరీ సమాగమాభావాత్ ।
అంధురివ సలిల దానాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 47

రాగ ఇవ చిరప్రవాసా ద్రోగ ఇవ ససార మహిత భైషజ్యాత్ ।
భోగ ఇవ ఘోర విపదః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 48

సముచిత వయసోపగమాత్ సంభోగేచ్ఛా ప్రవాస చిరవాసాత్ ।
మైత్రీవ కార్య ఘటితా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 49

ధన వినియో గానహనా ద్వేశ్యా ప్రీతిః పరాఙ్గనాసక్తేః।
విద్యేవ విమల వృత్తిః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 50

మీన ఇవ స్థల వాసా న్నారివ విపరీత వాత సంసక్తేః।
వహ్ని రివ వారిసేకాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 51

ధార్ష్ట్య మివ గురువిలోకా ద్దూర శ్రమవ చ్ఛ యాన సంయోగాత్ ।
ఆశ్వాసనా దివ భయం కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 52

అతను సమితి రివ వీర్య క్షయతః పరిరంభణాభిలాష ఇవ।
గ్రీష్మ చ్ఛీ రపనయతః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 53

తిథి రివ ఘస్రత్రయతః శాస్త్రా త్సామాన్య మివ విశేషార్థాత్ ।
కర్మేవావిధి విధినా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 54

అనుమాన మివ విబాధిత హేతో స్సైకత మివాభ్ర సంయోగాత్ ।
విద్యేవావ్యాసంగాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 55

సంధిః ప్రగృహ్య యోగా త్కాంధి ర్బడబానలేన బలవృద్ధేః।
సంధిరివ భూపతీనాం కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 56

స్వాదీనాం సంబాధా త్ప్రాతిపదిక మివ భయానకా శుచిః।
వీరా ద్భయానక ఇవ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 57

ఇణ్ప్రరస ఇవా దేశో గుణ ఇవ నిజ జాతి యోగ విభవేన।
ప్రత్యాహారా ద్వర్ణాః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 58

హ్రియ ఇవ రతిసంవేగో రతిసంవేగా త్త్రపేవ తన్నాశాత్।
సంభోగ వై మనస్యమ్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 59

అధికార పద భ్రంశా న్మతి రివ మానసవత స్తిరస్కారణాత్।
హృదయ మివ సదసి కృతినః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 60

భాగాహరణా త్సంఖ్యా విషయః పాకత ఇవ పయః ప్రసరః।
మాత్సర్యేణ పరిచయః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 61

శాద ఇవ సౌరవిభయా స్స్వేద ఇవ వ్యజన పవన సంసరణైః।
మోద ఇవ రిపుసమృద్ధేః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 62

కపటేన హి సూనృత మివ దీపశిఖా జ్వలనతః కృతం తైలమ్।
ధన మివ దుర్ణయ మూలమ్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 63

మాలిన్య మివ నికాషా ద్వ్యాకర ణాభ్యాసతోపశబ్ద భయమ్।
గర్వ స్స్వాధిక లోకాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 64

చూత కుసుమం హిమభరా చ్ఛీతమివోష్ణాంశు భాను సంపర్కాత్।
శాత మివ స్వాభావాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 65

నికృతే రివ సౌజన్యమ్ వికృతే రివ రూపముత్తమం దురితమ్ ।
సుకృతే రివ నిగమగిరః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 66

వత్స విరహా దివ పయో వత్సలతాపాత్ర భావతో భీతిః।
వత్సర పూర్తే శ్శిశిరః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 67

స్వార్థ జ్ఞానాభావా త్కామనస్య సమగ్ర యౌవనా హృదివ।
వనితేవ రమణ విరహాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 68

పుటశోధిత మివ కనకమ్ వటశోధిత మివ జలం సమృద్ధగుణమ్।
తటమివ రూఢ మహీజమ్ కృశ్యత్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 69

రమణ విదిత నిజ దోషా యోషి దివ ప్రసవత ఇవ తారుణ్యమ్।
రోష ఇవ సాంన్త్వ వచనాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 70

మూలే కుక్కుట రుత మివ కై తక కుసుమ మివ శిఖర దేశ ముఖే।
అగ్రే హిమ కిరణాశ్రం కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 71

బాలిశతయేవ మానో నిస్పృతయేవ గణనీయతా జగతి।
రాగాభాసా ద్గీతం కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 72

ఛాయేవ ప్రాహ్ణా భవా కుసీదతో ద్రవిణ మివ ఋణదాతుః।
కిసలయ మివ పరిణామాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 73

ప్రాగ్దిగుదిత ప్రభంజన వీజనతో మహిత ముద్గ కేదారః।
ఆధి రివ దయితలాభాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 74

రవి రివ హైమన సమయా ద్విధురివ కల్యే శరది కలాపీవా।
అనల ఇవ దివా సమయే। కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 75

సురత మివ రాగమాంద్యా ద్రాగ ఇవార్య గురుజన సమభ్యాశాత్।
ముఖ చుంబనతో వ్రీడా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 76

పరిణత తామ్బూలీ దళ ముఖ మివ మహితానుపౌర్వ్య కలితత్వాత్।
వాద్యమి వాంబునిషేకాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 77

ముఖ తానవతో వటదళ మివ రంభాకుసుమ మివ కృపాణీవ।
కైతక కుసుమ దళ మివ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 78

హేత్యుదయా దివ ధూమః ప్రీత్యుదయా న్మానన వ్యథా మహతీ।
ప్రత్యుపకారా త్సుజనః। కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 79

వాద విజిత స్సుధీరివ శాద నిమగ్నః కరీవ హత మాతా।
శాబక ఇవ విధి యోగాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 80

భక్తి రహిత మివ పూజన ముక్తి విరహితం ముఖం సదసి నేతుః।
వృంతగళిత మివ కుసుమమ్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 81

సురభిః కుసుమ గ్లానేః సాధ్య మివ ప్రథిత హేతు విరహేణ।
హేతి రివేంధన విరహాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 82

మహితానుపౌర్వ్య కలితమ్ వటదళ మివ విస్మృతోపరితలత్వాత్।
అశ్వత్థ శిఖాగ్ర మివ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 83

వర్షా మద ఇవ శరదా శరదివ రవిసంక్రామకృత విరహేణ।
విద్యాభిమాన విభవాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 84

ప్రసవత ఇవ కుచశోభా యౌవన విరహా దరం రిరంసేవ।
హింసా కరుణానక్తేః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః 85

సమ్మర్దా దివ కుసుమ స్తబకో విద్యేవ పాఠనాభావాత్।
విరహాదివ కామి మనః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 86

హరి హర సంస్మృతి నిరతేః పాతక మివ శాత లాభతో Z లసతా।
శుచియోగా దివ వనికా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 87

మణి రివ నిపుణ నికాషే ద్యుణి రివ మిహిరస్య రాహు సంస్పర్శాత్।
గజ ఇవ వినియమతః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 88

వగ్రహత స్సస్యశ్రీ ర్నిగ్రహతో విహిత మన్యు రివ దుష్టః।
విగ్రహవిజయా చ్ఛూరః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 89

తిమిరా దివ హరితశ్రీ ర్యమిరాజానుగ్రహా దివాజ్ఞానమ్।
తిమిరాజే రివ శఫరీ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 90

ఇరయేవ ధూళిపాళి స్స్మరయేవ జ్ఞాతలోకవృత్తాంతః।
జరయేవ సురత పటిమా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 91

హైమన సమయా దహ రివ కామన సంమ్భాషణా త్సతీ చరితమ్।
శామన దిక్కా త్తాపః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 92

మార్గణ బాహుల్యా దివ దాతృత్వం భటవరస్య రణమూర్ధ్ని।
మార్గణ సక్తేస్తను రివ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 93

వరణ స్థితస్య భీ రివ తరణస్థస్యేవ జలకృతో ద్వేషః।
చరణ శ్రితస్య కలుషం కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 94

వనితాహృత చిత్తత్వా దివ కార్యాంతర విచింతన ప్రణయః।
ధర్మో నిగ మాస్తిక్యాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 95

నీచ జన సంగనిరతే ర్యశతేవ మహాత్మ విబుధ పరిచరణాత్।
దుర్వ్యసన లాలసా వా। కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 96

శాంతి రివ మస్తు కలనాత్ కాంతి రివ పరాగ పాళి సంవలనాత్।
భ్రాంతి రివ తత్త్వ లాభాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 97

గుణభంగా త్కార్ముక మివ రణభంగా ద్వీరపురుష ఇవ సతతమ్।
రణత ఇవ శ్రుతివృత్తిః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 98

మణివిభ్రంశా ద్భూషణ మివ తరణి ఘృణి వ్యతికరతః కుముదమ్।
పణ ఇవ మహోర్ఘవిరహాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 99

పుటపాకా దివ కనకమ్ తటపాతా దివ నదీ వినైర్మల్యమ్।
విట పాతా దివ గణికా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః 101

కట ఇవ మదానుదయతః పట ఇవ సమ్మర్ద భారతో విరతమ్।
విట ఇవ వేశ్యాక్షిప్తః। కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 101

రూప మివ కాంత విధుతమ్ దీప ఇవాసన్న తైలవర్తి యుతః।
కోప ఇవ విఫల జన్మా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 102

యూప ఇవ విధివిరహితః కూప ఇవామధుర విరళ నీర యుతః।
రోప ఇవ విగత శల్యః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 103

సూప ఇవాజ్య విరహితో నీప ఇవ ప్రసవ రిక్త పృథుశాఖః।
శాప ఇవాకారణజః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 104

అపరార్ధ పృష త్కోషో రాఖేటకృతోద్యమస్య మానస మివ।
సపరార్థ లుబ్ధ హృదయః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 105

రవి కర సంపర్కా దివ కుముదం విశదాంశు దీధితి ప్రసరాత్।
అరవింద మివ నికామం కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 106

కల్ప ఇవ పక్షపాతా త్తల్ప మివ ప్రేయసీ వియోగభరాత్।
అల్ప మివ కృపణ దానం కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 107

శిల్ప మివ రూప విరహా త్తల్ప మివ ప్రాతికూల్య గర్హణతః।
కల్ప మివ భూమ్యవసతేః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 108

లవణాహరణా న్మణి రివ లవణాహరణా చ్చిరార్జితం సుకృతమ్।
లవణాహరణా న్మధురిమ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 109

కానన మివ ముని రహితమ్ మానస మివ సమయ పిహిత కారుణ్యామ్।
యామ్యాయనా దహ ఇవ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 110

శరదాగమ ఇవ మేఘ శ్శరదాగమతః కురంగ నిచయ ఇవ।
శరదా గమ ఇవ కేకీ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 111

మదన ఇవ వీతరాగే మదన ఇవాగ్నేయ తాప సంపర్కాత్।
మదన ఇవోష్ణగమతః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 112

మృగమద ఇవ శౌవాపద పరివరణా దష్ట పాద కృత రోధాత్।
మృగకుల తిలక ఇవాలం కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 113

మంజూషే వాద్రవిణా మంజూషే వావనీపతి విహీనా।
మంజూషా ప్రియ విరహాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 114

శోషణత ఇవ పలాశో రోషణత ఇవార్థి లోక నికురుంబః।
పోషణత ఇవ దురాత్మా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 115

పౌషాదివ దిన కాల స్తోషాదివ మానసీ వ్యథావిరతమ్।
రోషాదివ శాంతికథా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 116

దోషా రుణ సముదయతో దోషారుణ శాంతిభావసంగమనాత్।
దోషారుణ దృశ ఇవ భీః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 117

కర్షాదివ రుచిర మణి ర్వర్షాభావాదివ నవ సస్యౌఘః।
తర్షాదివ ముని హృదయం కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 118

వృష ఇవ కలుషాభిరతే ర్వృష ఇవ బహువస్తు భార ధూర్వహనాత్।
వృష ఇవ దితిజ కులేభ్యః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 119

విష మివ దూషణసంగా ద్విష మివ నిజశక్తి హరణ సంసర్గాత్।
మిష మివ సంధి ప్రణయాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 120

ఘోషాదివ ఘన శయనమ్ ఘోషా దవదాత గరుతపాళిరివ
మాషా దివ తనువల్లీ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 121

భవన మివ జన విరహణా ద్భువనమనా త్పాప వితతి రివ నిత్యమ్।
భవన రతే రివ కీర్తిః। కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 122

కుసుమ విరహేణ వ లతా కుసుమానుదయేన నేత్ర యుగళీవ।
కుసుమ విరహేణ లలనా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 123

అరుణ ఇవ సాయ మపభా అరుణ ఇవ వ్యోమ మణి విభా నికరాత్।
అరుణాంతే ద్యోత మివ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 124

వేణీవ తపన తపనా ద్ద్రోణీ వావిదిత శంకరాత్మత్వాత్।
.... శ విరహాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 125

..... సలిల పతనా ద్రేణు రివాంతర్య సార విరహ వశాత్।
.... రివ సహాయ లాభాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 126

శోష ఇవ సలిలసంగా ద్రోష ఇవానర్థ కార్య వినియుక్తః।
పోష ఇవ కిల్బిషాత్మనః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 127

వర్ణ ఇవాకృతి విరహా ద్వర్ణ ఇవ స్వరచిత స్సుకృతి హారీ।
వర్ణ ఇవ విజాతిసంగాత్ కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 128

చరణ మివ జన విమర్దా చ్చరణంజంఘాబలే నృపవక్ష ఇవ।
చరణా వళిబలవృద్ధ్యా కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 129

ధర్షణత ఇవ సుజనతా ధర్షణతో ర్ద్వేషు లలిత సంప దివ।
ధర్షణతః ప్రమదశ్రీః కృశ్య త్యవలగ్న మయి తరుణిమమ్నః॥ 130

ఇతి శ్రీ కోరాడ రామచంద్ర కృతౌ
ఉపమావల్యాంద్వితీయో భాగః

''శ్లోకార్ధేన ప్రవక్ష్యామి - యదుక్తం గ్రంథ కోటిషు,
బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్యా - జీవో బ్రహ్మైవ నాపరః''.

– గురు శంకరాచార్య.

''అజో నిత్యః శాశ్వతో యం పురాణః''

– భగవద్గీత